

VAN HEINDE

Yamauba, heks of moeder

Het No-spel is een belangrijke vorm van het klassiek muzikaal drama dat sinds de 14e eeuw in Japan wordt opgevoerd. Dit houten masker (1800-1850, 20,5 x 13,3 x 8,4 cm) stelt Yamauba voor, een karakter uit de mythologie dat regelmatig een rol vertolkt in het No-spel. In de meeste verhalen woont Yamauba in een hut in het bos of in de bergen. Daar heeft ze het op verdwaalde reizigers voorzien. Ze lokt ze mee naar verradelijke plaatsen op de berg, waar de nietsvermoedende reiziger in het ravijn valt en wordt opgegeten. Ook biedt ze haar hulp aan en troont haar slachtoffer vervolgens mee naar haar hut. Maar Yamauba heeft diverse rollen. Zo is ze bijvoorbeeld ook een liefhebbende moeder in andere verhalen.

Rijksmuseum, Amsterdam

JAPAN

Haarloze hond uit Colima

Haarloze, gedrongen honden op korte pootjes en met een dikke buik zijn door de eeuwen heen regelmatig afgebeeld door kunstenaars in Colima (Mexico). Tot de komst van de Europeanen was dit dier het enige hondenras in Meso-Amerika. Honden dienden de Indianen tot voedsel en werden om die reden vetgemest. Maar honden betekenden meer. Zo werden ze ook als helpers beschouwd, die de ziel van hun meester naar de onderwereld begeleidden. Zowel honden van aardewerk – zoals deze ongeveer 2000 jaar oude pot (38 cm h) – als echte honden werden met de doden in het graf meegegeven.

British museum, Londen

MEXICO

EN VERRE...

Boemerang in de vorm van een vogel

De Aboriginals en de boemerang zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Maar in Europa, India en zelfs in het Egypte ten tijde van de farao's kwamen al boemerangs voor. Ook op duizenden jaren oude rotsschilderingen zijn ze al te zien.

Boemerangs – in alle maten en gewichten – werden onder meer gebruikt bij de jacht, bij de visserij, als instrument bij rituelen en als wapen. Dit exemplaar, gesneden in de vorm van een vogel, komt waarschijnlijk uit het zuidoosten van Australië en werd omstreeks 1860 verzameld door de Duitse handelaar

Friedrich August Lühdorf.

Er zijn nagenoeg geen boemerangs bekend met een dergelijke uitsparing. Etnografische bronnen vermelden dat deze boemerangs een fluitend geluid maaakten waarmee de roep van een havik werd nagebootst.

Museum Volkenkunde,
Leiden

AUSTRALIE

Gereedschap verfraaid met rendieren

ARCTICA

De Engelse geograaf en marineofficier Beechey kreeg in 1826 de opdracht om naar Alaska te varen om een ontmoeting tot stand te brengen met de door Canada

reizende Frankling. Ze hebben elkaar nooit getroffen, maar Beechey bracht wel de kustlijn in kaart en bemerkte dat het weste-

lijke en oostelijke deel van de Noordpool werden bewoond door verwante volkeren, die taal en cultuur deelden. Dit ivoren gereedschapje om pijlschachten te bewerken – verfraaid met afbeeldingen van rendieren en de zeehondenjacht – was een van de voorwerpen die hij bijna 200 jaar geleden op die reis verzamelde.

British museum, Londen